

ერთი წყვილის ისტორია

მ.ბუჭაშვილი, მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

ლუკა

რა შუაშია არ ვიცი, მაგრამ რატომღაც ამეკვიატა ერთი ჩვენი ნაცნობის ისტორია და მინდა მოგიყვებო. C ჰეპატიტის მქონე წყვილზე, მაგრამ ჩემთვის ეს ის ისტორიაა, რომელიც მახსენდება, როცა რამე სერიოზული პრობლემა მაქვს და ვწუწუნებ. მაშინვე შემრცხვება ხოლმე და ვფიქრობ, რომ ადამიანის შესაძლებლობა ამოუწურავია და ნებისყოფა თუ გეყოფა, ყველაზე ტრავიკული ეპიზოდების შემდეგაც შეიძლება წელში გაიმართო.

ლუკამ ნარკოტიკების მოხმარება 21 წლის ასაკიდან დაიწყო. როგორც ხდება ხოლმე, მშობლებმა ყველა ღონე იხმარეს, რომ თავი დაენებებინა. ექიმებიდან დაწყებული მკითხავებით დამთავრებული, ყველას შველას თხოვდნენ, მაგრამ მიზანს ვერ მიაღწიეს და ექვსწლიანი მცდელობის შემდეგ მათი გზები გაიყარა. არ მახსოვს, მშობლებმა დაუკეტეს სახლის კარი, თუ თვითონ გადაწყვიტა, აღარ მოესმინა ამდენი შეგონება და ცალკე ცხოვრება მოესინჯა.

ნინა

ერთ დღესაც მის ოცდაათობმეტწლიან ერთფეროვან ცხოვრებაში, რომელსაც მხოლოდ ნარკოტიკი ახალისებდა, გაჩნდა სინათლე, სახელად ნინა.

ნინა ერთი მშვენიერი გარეგნობის მქონე და სრულიად გულუბრყვილო, იდეალებზე აღზრდილი გოგო იყო, ლუკაზე 12 წლით უმცროსი. ლუკას გარეგნობამ და ძველბიჭურმა მიხვრა-მოხვრამ მაშინვე მარტივად მოხიზლა და არც კი დაფიქრებულა, ისე გაჰყვა ცოლად. სათქმელად ადვილია, მაგრამ ამას წინ უდიდესი სკანდალი უძღვოდა მის ოჯახში ჟანრიდან „მაგ მორფინისტს ჩემს შვილს ხელში არ ჩაუვადებ“. მაგრამ მშობლები ვიღას ახსოვდა, გოგო ისეთი შეყვარებული იყო.

თავიდან თითქოს ყველაფერი კარგად მიდიოდა. ცოტა ხანში ნინა მიხვდა, რომ იდეალები გვერდზე უნდა გადაედო და რეალობას თვალში ჩახედა, რომელიც არც თუ ისეთი ადვილი იყო. ლუკას ძველბიჭურმა იმიჯმაც თითქოს ის რომანტიული ელფერი დაკარგა. რამდენჯერმე თავისი ოცნების მზეჭაბუკი ისეთ მდგომარეობაში ნახა, რომ გული ჩაწყვეტაზე ჰქონდა.

ნინა პატარა და უზრუნველი გოგოდან მალე ცხოვრებით დამძიმებულ, მუდმივად სტრესში მყოფ ნევროზულ ქალად გადაიქცა. ჩხუბი და დავიდარაბაც ხშირად ისმოდა მათი სახლიდან. ერთი-ორჯერ მყარი გადაწყვეტილებაც მიიღო, მიეტოვებინა და მშობლებთან დაბრუნებულიყო, მაგრამ, როგორც ხდება ხოლმე, ლუკა „გამოსწორების“ ისეთ მყარ პირობას იძლეოდა ხოლმე, რომ ნინაც უჯერებდა. ერთხელ, ნინამ საბოლოოდ რომ გადაწყვიტა სახლიდან წასვლა. ლუკა ავად გახდა. ხელი

გაუწითლდა, გავარვარებული ჰქონდა და საშინლად სტიკოდა. მერე სიცხემაც აუწია და ძალიან ცუდად იყო. ექიმმა თქვა, რბილი ქსოვილების ინჟექციააო. თან სისხლძარღვსაც რაღაც უჭირდა თურმე. მოკლედ, ძლივს დააყენეს ფეხზე.

მიტოვება რომ ვერ შეძლო, გადაწყვიტა, საყვარელი ქმრისთვის ეშველა და მცდელობა ჰქონდა, მისთვის ჩამოეშორებინა მეგობრები, რომლებსაც ლუკას უნებისყოფობას აბრალებდა.

არაფერი გამოვიდა.

სიახლე

ერთ დღეს მათ ცხოვრებაში ისეთი სხივი შემოიჭრა, რომ დროებით ყველა პრობლემა, უთანხმოება და დარდი უკან მოიტოვა. ორივე სრულ აღმავრენას განიცდიდა და სიხარულით გული ამოვარდნაზე ჰქონდათ. ნინა ორსულად იყო და მალე მშობლები გახდებოდნენ.

ლუკა მაქსიმალურად ცდილობდა ხელი შეეწყო ორსული ნინასთვის, სახლშიც დროზე ბრუნდებოდა, ეხმარებოდა. ნინა ბედნიერების მწვერვალზე იყო და უკვე იმედიც გაუჩნდა, რომ ლუკამ ნარკოტიკებზეც უარი თქვა. შეიძლება რაღაც პერიოდში ასეც იყო. სრულიად ფხიზლად გამოიყურებოდა. ის ორ-სამ დღიანი დაკარგვებიც აღარ ხდებოდა, ადრე ყველაზე მეტად რომ ავიჟებდა ნინას.

ნინას და ლუკას C ჰეპატიტის დიაგნოზი

სხვადასხვა ანალიზი გაუკეთეს ნინას და უთხრეს, C ჰეპატიტი გაქვსო. რა თქმა უნდა, ვერაფერი გაიგო, ეს რას ნიშნავდა. მერე ისევ აუღეს სისხლი და სადღაც გაგზავნეს რაღაც სხვა ანალიზისთვის. იქიდან მოსული პასუხი ხელში მიაჩრჩეს ისე, რომ ნორმალურად არავის აუხსნია, რა ხდებოდა. დაბნეული ნინა მივიდა კლინიკაში და ექიმს შეხვდა.

იქ აუხსნეს, რომ C ჰეპატიტის აქტიური ფორმა აქვს და მკურნალობა სჭირდება, მაგრამ როგორც აღმოჩნდა, ორსულების მკურნალობა არ შეიძლება და მშობიარობის შემდეგ დაუწყებენ მკურნალობას.

ლუკა არ ასვენებდა, ათას კითხვას უსვამდა სახლში დაბრუნებულ ნინას. მთავარი კითხვა, რაც ორივეს აწვალებდა, ბავშვს რამე ხომ არ ემუქრებოა. ნინამაც კითხა ეს ექიმს, მაგრამ ბოლომდე ვერ გაიგო, რა უთხრეს, ეტყობა, ძალიან ნერვიულობდა. მეორე დღეს ლუკაც გაყვა კლინიკაში, რომ ექიმისთვის უფრო დაწვრილებით გამოეკითხა, რა ხდებოდა ნინას თავს.

„მუცელი ხომ არ მოემლება?“ ხმის კანკალით იკითხა ლუკამ და არაო, ექიმმა დაუფიქრებლად რომ უპასუხა, გულიდან ლოდი მოეხსნა. „ბავშვზე ვირუსი შეიძლება გადავიდეს, მაგრამ ამის რისკი დაბალია“, უთხრეს კლინიკაში. წინა დღეს მეზობელმა ექიმმა კომპეტენტური

სახით ამცნო, აუცილებლად საკეისრო უნდა გაიკეთოსო. ლუკამ ეს რომ ასხენა, განუმარტეს, რომ C ჰეპატიტის მქონე ორსულებს საკეისროს აუცილებლობა არა აქვთ და ჩვეულებრივ მშობიარობენ.

მოკლედ, ცოტათი დამწვიდნენ, რომ ბავშვს მალალი რისკი არ ჰქონდა. ეს საკითხი რომ მეტ-ნაკლებად გაარკვიეს, ნინას ახალი კითხვა გაუჩნდა, რომლის ხმამალლა გაჟღერებისაც კი ეშინოდა. თვალების ფახურით უყურებდა ხან ექიმს, ხან ლუკას და თითქოს მის გულში იჯდაო, ექიმმა მის კითხვას უპასუხა: „სქესობრივი გზით გადაცემის რისკი არსებობს. ძალიან დაბალია, მაგრამ მაინც არსებობს... ამიტომ თქვენც უნდა გამოგიგვიკვლიოთ“, მიმართა ლუკას.

„ჩემი თავი ჯანდაბას, ესენი მყავდნენ კარგად“, ჩაილაპარაკა ლუკამ, მაგრამ მექანიკურად გამოართვა ექიმს მიმართვა და ანალიზის გასაკეთებლად გაემშურა.

სწრაფი ტესტი გაუკეთეს, მართლაც სწრაფი აღმოჩნდა, 15 წუთში პასუხიც მოახსენეს... „აღმოჩნდა“... ალბათ ცოტა ხნის წინ გულს გაუხეთქავდა ეს ამბავი, მაგრამ ამ ბოლო დღეებში იმდენი ინერვიულა ნინაზე და ბავშვზე, ეს ახალი ამბავი სრულიად უემოციოდ მიიღო.

„ბავშვის დაბადებას ხომ მოვესწრები“, ვითომ იხუმრდა დაძაბული ხმით.

შემდგომი ანალიზებისთვის უკვე ვენიდან გახდა სისხლის აღება საჭირო. ეს უკვე აღარ მოეწონა ლუკას. მისთვის ვენიდან სისხლის აღება ერთი დიდი ისტორია იყო. მის ვენებთან მუშაობა ასე ადვილი არ იყო, იშვიათი ექთანნი ახერხებდა ამას. ამასწინათ თვითონ აიღო სისხლი, სადღაც ილიიდან.

თუმცა ექთანი ვირტუოზი აღმოჩნდა და უპრობლემოდ აუღო სისხლი. ლუკას გაოცებზე პასუხად მიუგო: „აქ სულ თქვენნაირები დადიან და მიჩვეული ვარ“.

ნინასთვის არ უნდოდა თქმა, რომ თვითონაც აღმოჩნდა ვირუსი, მაგრამ რეგისტრატორის ნათქვამიდან, ბარემ ერთად იქნება თქვენი და თქვენი მეუღლის პასუხებიო, ყველაფერს მიხვდა ნინა და ფეხქვეშ მიწა გამოეცალა, მაგრამ თავს შემოუძახა, ბავშვისთვის ნერვიულობა არ შეიძლებაო.

როგორც პასუხებზე მისულს აუხსნეს, ნინას ჯანმრთელობის მდგომარეობა კარგი იყო, სავარაუდოდ დიდი ხანი არ იყო, რაც ჰეპატიტი ჰქონდა.

ლუკასთან კი სიტუაცია სულ სხვანაირი აღმოჩნდა: ლვიძლის დაზიანების მეოთხე ხარისხიო, უთხრა ექიმმა და ციროზის დიაგნოზიც ახსენა. ამ სიტყვამ ნინას მეხი დასცა, აღარაფერი ესმოდა. ლუკამ მშვიდად მოისმინა განაჩენი და იმედით ჩაეჭიდა ექიმის სიტყვებს: „თქვენ შანსი გაქვთ გაიუმჯობესოთ ჯანმრთელობა, თუ დაგვიჯერებთ, იმპურნალებთ და შესაბამის რეჟიმს დაიცავთ“.

ორივეს მესამე გენოტიპი აღმოაჩნდა. თითქოს ახლა ამას მნიშვნელობა არ ჰქონდა, მაგრამ ლუკას მაინც ეს შეკითხვა უტრიალებდა თავში: „ჩემგამ ხომ არ გადაედო?“

ბოლოს გაბედა და ექიმს ჰკითხა და მოისმინა პასუხი, რომლის მოსმენა ყველაზე ნაკლებად უნდოდა: „რადგან ორივეს ერთი და იგივე ტიპის ვირუსი გაქვთ, შესაძლებელია, ასეც იყოს“.

ლუკას გონებაში ყველაფერი დღესავით ნათელი იყო. ისედაც სულ ეჭვობდა, რომ C ჰეპატიტი ექნებოდა,

რადგან მის მეგობრებს შორის ვირუსი უმრავლესობას აღმოაჩნდა. ამასწინათ ქუჩაში შეხვდა ერთ-ერთს და ლუკას შესჩივლა: „ვერ არის ჩემი საქმე კარგად, მუცელში წყალი გაქვსო, მითხრეს. დროზე არ მივედი და რა ვიცი, ეხლა რა იქნება“.

თქმაც არ უნდოდა, ისეთი ფერი ედო სახეზე, რაღაც მომწვანო-მოყვითალო. ლუკას თვალიდან არ შორდებოდა თავისი მეგობრის ჩაცვნილი ლოყები, გამხდარი, უსიცოცხლო მკლავები და უზარმაზარი მუცელი.

მიუხედავად იმისა, რომ ლუკას ბევრჯერ ურჩიეს, არც ერთხელ არ ჩაუტარებია გამოკვლევა და ახლა ამისთვის საკუთარ თავს წყევლიდა:

„დროზე რომ გამეგო, ნინასაც არ დავლუპავდი“, წრეზე ტრიალებდა ეს ფრაზა მის გონებაში.

როგორც ადრეც იცოდნენ, ნინას მკურნალობა ამ ეტაპზე არ დაენიშნა, რადგან ორსულებისთვის C ჰეპატიტის წამლები არ შეიძლებაო. ლუკას კი უთხრეს: „აუცილებლად უნდა იმპურნალოთ, თორემ თქვენი მდგომარეობა თანდათან გაუარესდება“.

ლუკამ ნინას განუცხადა, ბავშვი რომ დაიბადება, მერე ერთად ვიმპურნალოთო. ნინას ბევრი არაფერი გაეგებოდა მედიცინაში, მაგრამ იმას კი ნამდვილად მიხვდა, რომ ლუკას საქმე კარგად არ იყო და მკურნალობა აუცილებლად სჭირდებოდა. მომდევნო რამდენიმე დღე დაულალავად ეხვეწებოდა, კლინიკაში დაბრუნდი და მკურნალობა დაიწყეო, მაგრამ ვერაფერს გახდა.

მარიამი

შემდეგი თვეები ბავშვის მოლოდინში გაილია. მოამზადეს ოთახი, საწოლი, სათამაშოები. ნანატრი დღეც დადგა და უსაყვარელი, ჯანმრთელი გოგო დაიბადა. მარიამი დაარქვეს და ორივე მეცხრე ცაზე იყო.

მეზობელმა ექიმმა უთხრა, ძუძუს ნუ მისცემ, ვირუსი გადაედებაო. არადა, ნინასთვის ექიმს ნათქვამი ჰქონდა, ძუძუთი კვება არ არის პრობლემაო. მაინც ძალიან ნერვიულობდა მეზობლის ნათქვამზე და კიდევ ერთხელ დაურეკა ექიმს. იმან დაუდასტურა, რომ C ჰეპატიტის გამო ბავშვის ძუძუდან მოცილება არ იყო საჭირო. ხოდა, მარიამიც დაულალავად ქაჩავდა დედიკოს რძეს და ორივენი ძალიან ბედნიერები იყვნენ.

ლუკა მუშაობდა, საღამოს დროზე ბრუნდებოდა სახლში და თითქოს ყველაფერი კარგად იყო. ნინამ რამდენჯერმე გაახსენა, რომ კლინიკაში მისასვლელი იყო და მკურნალობა ჰქონდა დასაწყები, მაგრამ ლუკას თვითონ არაფერი აწუხებდა და ყოველ ჯერზე შემდეგი კვირისთვის გადაღების გადაწყვეტილებამდე მიდიოდა.

მარიამი რამდენიმე დღეში ოთხი თვის ხდებოდა. ბოლო ხანებში ნინას ეჭვი გაუჩნდა, რომ ლუკა ისე ფხიზლად აღარ გამოიყურებოდა და იმის წარმოდგენაზეც კი, რომ ძველი დრო შეიძლება დაბრუნებულიყო, გული ეკუმშებოდა. თუმცა ბავშვს იმდენი ყურადღება სჭირდებოდა, ფიქრის დროც აღარ რჩებოდა.

ბავშვზე ორივე ნერვიულობდა, C ჰეპატიტი ხომ არ გადაედოო. როგორც აუხსნეს, ჩვეულებრივი ანალიზი ამ ასაკში ბავშვებს არ უტარდება, რადგან როცა დედას C ჰეპატიტის ვირუსი აქვს, ეს ბავშვის სისხლშიც ჩანს და

სინამდვილეში არ ნიშნავს, რომ ბავშვი ინფიცირებულია. გაარკვევს, რომ რაღაც ძვირადღირებული ანალიზი არსებობს, რომელიც უშუალოდ ვირუსს განსაზღვრავს სისხლში და მხოლოდ ეს ანალიზი დაადგენს, ბავშვს აქვს თუ არა C ჰეპატიტი.

ფული არც ისე ბევრი ჰქონდათ, მაგრამ ლუკა მარიამისთვის ფულს კი არა, სიცოცხლესაც უყვამნოდ გასცემდა. კლინიკაში სასიამოვნო სიურპრიზი დახვდათ, ეს ანალიზიც უფასოდ გაუკეთეს.

ხუთი დღის შემდეგ კიდევ ერთი ბედნიერი დღე დადგა მათ ცხოვრებაში. მარიამის ანალიზის შედეგმა აჩვენა, რომ ვირუსი არ ჰქონდა და ჯანმრთელი იყო.

გულიდან ორივეს ლოდი მოეხსნა, რომელსაც, როგორც მიხვდნენ, მთელი ეს თვეები გამუდმებით ატარებდნენ.

მარიამის ავადმყოფობა

მარიამი ავად გახდა. მაღალი სიცხე ჰქონდა. ეს პირველი შემთხვევა იყო და ნინა სასოწარკვეთილებაში ჩავარდა. მაშინვე ლუკას დაურეკა, მაგრამ ტელეფონს არ პასუხობდა.

თერმომეტრი ისეთ ციფრებს უჩვენებდა, დახედვა აღარ უნდოდა. სასწრაფო გამოიძახა, რაღაც ნემსი გაუკეთეს, ცოტა ხნით დაუწია ტემპერატურამ, მაგრამ მხოლოდ ცოტა ხნით...

ტაქსი გამოიძახა და ექიმთან წაიყვანა. საშიში არაფერი იყო, დაამშვიდა ექიმმა. სიცხის დამწევი დაუნიშნა.

მთელი ღამე თვალი არ მოუხუჭავს. ეგონა, თუ დაიძინებდა, ბავშვი ცუდად გახდებოდა. ლუკას ტელეფონი გამორთული ჰქონდა, ზუსტად ისე, როგორც მაშინ, რამდენიმე დღით რომ იკარგებოდა ხოლმე. ნინა ახლაც, როგორც მაშინ, ყველაზე უბედურ ადამიანად გრძნობდა თავს. დიდი ხანი, ასე აღარ ხდებოდა და ნინასაც უკვე სჯეროდა, რომ ეს კომპარული დღეები წარსულს ჩაბარდა. თურმე ასე არ იყო...

მეორე დღემაც ასე ჩაიარა. თერმომეტრი ხომ არ გაფუჭდაო, ერთ მომენტში ესეც გაიფიქრა ნინამ, მაგრამ მარიამის წამოწითლებულ თვალებს და ლოყებს რომ შეხედავდა ხოლმე, ხვდებოდა, რომ თერმომეტრს არაფერი ჭირდა. სიცხის დამწევი სულ ცოტა ხნით იძლეოდა შევებას.

მეორე ღამეც გაათენა. იშვიათად, საწოლთან ჩამოფეხდარს, ჩათვლემდა ხოლმე და ელდანაკრავივით იღვიძებდა, რამდენჯერმე აიღო ტელეფონი, დედამისთან დარეკვას აპირებდა, მაგრამ რომ წარმოიდგენდა, რომ პირველივე ირონიული შეკითხვა იქნებოდა: „სად არის შენი ძვირფასი ქმარი?“, დარეკვის სურვილი ეკარგებოდა.

მესამე დღე დადგა. ექიმი მობილურს არ პასუხობდა. თერმომეტრი ისევ გულს უხეთქავდა.

მარიამს გვერდზე მიუწვა, გულზე მიიხუტა და ცოტას დავიძინებო, იფიქრა. თვალები რომ გაახილა, ფანჯრიდან უკვე სიბნელე იჭყიტებოდა. „ნეტა რამდენ ხანს მეძინა?“, გაიფიქრა და მარიამს დახედა. ბავშვს ტუჩები მოლურჯო ჰქონდა, ხელები ყინულივით ცივი. ერთი საშინლად დაიკვილა ნინამ, მარიამი მთელი ძალით შეანჯღრია. ისევ სამარისებური სიჩუმე...

კარებს ეცა და გაალო, ვინმეს დავუძახებო, მაგრამ შემდეგ ველარ მოიფიქრა, რა უნდა ექნა. მერე მოტირალდა და კარადამდე ისე მილასლასდა, ნორმალურად ველარ აღიქვამდა, გარშემო რა ხდებოდა. მექანიკურად დგამდა ნაბიჯებს. გონებაში წამოუტივტივდა, რომ ზედა უჯრაში ტაბლეტები იდო. როცა ლუკამ გადაწყვიტა, რომ ძველ ცხოვრებას ჩამოშორებოდა, ამ ტაბლეტების სმა დაიწყო. ერთხელ დაინახა ნინამ და რას აკეთებო, რომ უკივლა, დამიჯერე, ჯობია ეს ტაბლეტები დავლიოო, აუხსნა ლუკამ.

პატარა პარკი მექანიკურად გადმოიღო და ასევე მექანიკურად ჩაიყარა თეთრი ტაბლეტები პირში. არც კი დაუთვლია, რამდენი იყო.

ნელ-ნელა მოდუნდა, მარიამის უსიცოცხლო სახეც ბუნდოვანი გახდა, ისევე როგორც გარშემო ყველაფერი...

ცივმაიატაკმაერთმომენტშიგამოაფხიზლა, გონებაში თითქოს რაღაც მექანიზმი ჩაირთო და ზარივით დარეკა, სასწრაფო უნდა გამოვიძახოო. ტელეფონი ისეთი მძიმე ეჩვენებოდა, ძლივს ამოაძრო ხალათის ჯიბიდან. ტუჩებს ველარ ამოძრავებდა, ოპერატორს ძლივს გააგებინა: „ბავშვი, უნდა გადაარჩინოთ, ტუჩები ლურჯი აქვს, მგონი არ სუნთქავს“. მისამართს რომ კარნახობდა, თან წამოდგომა სცადა, ვერ შეძლო, ტელეფონი ხელიდან გაუვარდა...

საავადმყოფო

ლუკა შუშის ტიხრის იქით პატარა საწოლს თვალს არ აშორებდა. უკვე მესამე დღე იყო, რაც ექიმები და ექთნები უმეორებდნენ, წადით, დაისვენეთ, შეგატყობინებთ რამე თუ იქნება საჭიროო, მაგრამ ფეხს არ იცვლიდა. ლუკას მეგობარი ნიკა და მისი ცოლი ელენე ცდილობდნენ, მარტო არ დაეტოვებინათ. ელენეს უთხრა, როცა გვერდზე არ ვყავდი, მაშინ დავიღუპე სამუდამოდ და ამას აღარასოდეს გავიმეორებო.

ნინას უკანასკნელ გზაზე აცილებდნენ, მაგრამ ლუკა იქ არ იყო, ისევ ისე გაუნძრევლად იდგა და შუშის ტიხრის იქით მდგომ პატარა საწოლს უყურებდა, სადაც მარიამი იწვა, რაღაც მიღებზე მიერთებული. ლუკას ლოყებზე ცრემლები თავისით, ღაპა-ღუპით ჩამოსდიოდა...

ნინას დაკრძალვაზე ბანალური ფრაზა გაისმა: „მე ჩემი შვილი ოთხი წლის წინ დავკარგე, იმ არაკაცს რომ გაეკიდა“.

ძალიან შემზარავად ჟღერდა ეს სიტყვები... ზოგჯერ სიკვდილიც არ არის საკმარისი მიტევებისათვის.

ლუკა და მარიამი

ლუკას მარიამის გასეირნების უფლება მისცეს. ლუკას თავისი დაბადება არ ახსოვდა, მაგრამ ამ დღეს რომ თავიდან დაიბადა, ამაში დარწმუნებული იყო.

ლუკა და მარიამი ერთი წლის შემდეგ ნინას საფლავზე სულ ცოცხალი ყვავილები იდო. ხშირად საყვედურობდა ნინა, ყვავილებს არ მწუქნო. „კარგირა, ვერ ვიტან ამ კონებით სიარულს, ბუზბუნებდა ლუკა. ახლა აღარ ეხამუშებოდა ყვავილებით სიარული.“

მარიამი უკვე თავისი ფეხით, გულმოდგინედ ხელჩაკიდებული მიყვებოდა გვერდზე, ზოგჯერ საფლავის გარშემოც სასაცილოდ, ბავბავჯით დარბოდა,

მაგრამ ჯერ ძალიან პატარა იყო იმისთვის, რომ გაეგო, სად იყო და რატომ მიყავდა მამას იქ ასე ხშირად. სამაგიეროდ ლუკამ და ნინამ იცოდნენ, რომ ამის შემდეგ ყველაფერი ისე იქნებოდა, ნინას რომ უნდოდა, ოღონდ ნინას გარეშე...

ლუკა სულ უფო ხშირად ფიქრობდა კლინიკაში მისვლაზე. ჯანმრთელობა ახლა ისე ჭირდებოდა, როგორც არასდროს. მარიამისთვის დედაც უნდა ყოფილიყო და მამაც.

ლუკა და მარიამი სამი წლის შემდეგ

მარიამი ისევ ისე ხელჩაკიდებული მიყვებოდა მამას ნინას საფლაგზე, მაგრამ უკვე იცოდა, რომ სურათზე

დედა იყო. ნინასთვის ახალი ამბავი ჰქონდათ მოსაყოლი. ლუკა ისევ იყო კლინიკაში. მკურნალობის დამთავრების შემდეგ პერიოდულად საკონტროლო გამოკვლევებს იტარებდა. ბოლო ვიზიტზე ექიმმა უთხრა: “თქვენ სასწაული შეძელით, ადამიანის მოტივაციას ყველაფერი შეუძლია...თითქოს სხვა ადამიანის გამოკვლევების პასუხები მიჭირავს, ასე გააგრძელებთ”.

ეტყობა, თუ გადაწყვეტ, თავიდან დაწყება ყოველთვის შეიძლება... თუმცა ზოგჯერ ყველაზე ძვირფასი, რაც გაგაჩნდა, უკან აღარ ბრუნდება... დასასრული.

პაციენტის ჩანაწერები

2 თებერვალი

24 წლის ისე გავხდი, ამდენი არ მინერვიულია. ჩემი პრინციპი სულ იყო, ჯანსაღად მეცხოვრა და აი, რა ჯილდო მივიღე ამისთვის... ნარკოტიკს ვინ ჩივის, თამბაქოც კი არ მომიწევია ჩემს სიცოცხლეში... ალკოჰოლს ფაქტიურად არ ვეკარები და ჩემი მეგობრები მოსაწყენ ადამიანს მეძახიან... ნეტა ეს ოპერაცია რომ არ გამეკეთებინა, რა იქნებოდა? თავში ხომ აზრადაც არ მომივიდოდა ამ ანალიზის გაკეთება და ვინ იცის, როდის გავიგებდი, რომ C ჰეპატიტი მაქვს... ჩემი აპენდიციტი ვიღას ახსოვდა, რომ გვითხრეს, „C ჰეპატიტი ამოუვარდაო“...

ჩემს რამდენიმე ნაცნობზე მაქვს გაგონილი, C ჰეპატიტი აქვსო, ეს თემა ჩემთვის ისეთი შორეული იყო, რომ არც კი ვიწუხებდი ხოლმე თავს, ნორმალურად გამეანალიზებინა ამ ადამიანების შესახებ მოსმენილი ამბები. ახლა ვცდილობ დეტალები გავიხსენო. შორეული კი ძირითადად იმიტომ მეჩვენებოდა, რომ როგორც ჩვეულებრივ გვგონია ხოლმე, მეც მეგონა, რომ C ჰეპატიტი მხოლოდ ნარკომანების დაავადებაა და ჩემნაირ „წესიერ“ ადამიანებთან საერთო არაფერი აქვს.

მთელი ღამე ათასი კითხვა მომდის თავში, მერე ვდგები, ინტერნეტში ვეძებ და კიდევ უფრო ვიზნევი... მე მგონი, ტყუილად ვიმტვრევ თავს ამ შეკითხვებით, ჯობია, ხვალ რომ კლინიკაში მივალ, იქ გავარკვიო... ამ ინტერნეტში იმდენი ერთმანეთის გამომრიცხავი ინფორმაცია დევს, თავი ამტკივდა და ბევრი ვერაფერი გავიგე...

3 თებერვალი

როგორც ჩვენთან ხდება, ოჯახმა გაიკითხვა-გამოიკითხა და მომიძებნეს „კაი ექიმი“. ცოტა მეცინება ამ ყველაფერზე და ნიჰილისტურად ვფიქრობ, ექიმს რა მნიშვნელობა აქვს, ჩემთვის ყველაფერი მაინც დამთავრებულია-მეთქი. დედაჩემმა ჩამწერა ამ ექიმთან. კლინიკაში ჩუმად დავრეკე და ვიზიტის თარიღი

შეცვალე. არც კი ვიცი, ამას რატომ ვაკეთებ. ალბათ იმის მოსმენის შემეშინდა, რასაც მეტყვიან...

15 თებერვალი

ბოლოსდაბოლოს მივალწი კლინიკაში ვიზიტის ორჯერ გადადების შემდეგ... რეგისტრატორს სპეციალურად ხაზგასმით ვუთხარი, C ჰეპატიტი აღმომაჩნდა და ექიმთან ვარ ჩაწერილი-მეთქი, მეგონა, გაკვირვებული და ეჭვის თვალით დამიწყებდა თვალყურებას. თუმცა საერთოდ არ გაუმახვილებია ყურადღება, ფაქტიურად არც შემოუხედავს ნორმალურად, ისე გამიშვა ექიმის კაბინეტში... ცოტა ამოვისუნთქე...

ექიმთან რომ შევედი ჩემი სკრინინგის პასუხით, ისევ მეგონა, რომ გაოცებული და კრიტიკული თვალეები გაუხდებოდა, ამ ახალგაზრდა გოგოს C ჰეპატიტი საიდან აქვსო, მაგრამ ასე სრულებითაც არ მოხდა. სრულიად მარტივად გადავიდა საქმეზე, თითქოს მეთქვას, რომ სურდო მქონდა, ამანაც გამაკვირვა, მაგრამ კიდევ ერთხელ მომეშვა გულზე. მინდოდა, ძალიან კარგად და ზუსტად გამეგო ყველაფერი ჩემი დაავადების შესახებ, რომელიც კატასტროფად მეჩვენებოდა და ამიტომ ვცდილობდი, ექიმის ყველა სიტყვა ბოლომდე გამეაზრებინა და დამემასსოვრებინა. ერთ მომენტში ვინანე კიდევ, დედაჩემი რომ არ გამოვიყოლე, ის უფრო კარგად დაიმასსოვრებდა ყველაფერს, მაგრამ ეს დღეებია ისეთ ფორიაქშია და ისე ქოთქოთებს, მაგის ემოციების თავი აქ აღარ მქონდა.

მე მგონი ექიმთან დაკავშირებით გამიმართლა. გულისხმიერი ჩანს და სამედიცინო ტერმინებით არ გამაბრუა. თანაც, ისეთი არ არის, ერთი სული რომ აქვთ, როდის მოგიშორებენ თავიდან და მშრალ პასუხებს იძლევიან.

იმ პაციენტებისთვის, რომლებსაც C ჰეპატიტი აქვთ და ექიმის კაბინეტიდან სრულ გაურკვევლობაში გამოდიან და კითხვებზე პასუხებს ვერ იღებენ ან გაუგებრად უხსნიან, ჩვენს, ანუ პაციენტებისთვის გასაგებ ენაზე მოვყვები, რაც ამისხნა ექიმმა:

მოკლედ, თუ სწორად გავიგე, C ჰეპატიტზე სკრინინგი ყოფილა პირველადი გამოკვლევა, რომელიც მე ჩამიტარეს და ეს ანალიზი არკვევს, ჩვენს ორგანიზმში ოდესმე ყოფილა თუ არა C ჰეპატიტის ვირუსი. ამის მეტს ეს ე.წ. სკრინინგი ვერაფერს გვეუბნება. ექიმმა კიდევ ერთი ცოტა უცნაური სიტყვა იხმარა - ანტისხეულები. მოკლედ, სკრინინგი თურმე აღმოაჩინეს, გვაქვს თუ არა ანტისხეულები, ანუ ჩვენს სისხლში არსებული რალაც ნაწილაკები, რომლებიც ჩნდება, თუ ეს ვირუსი მოხვდება სისხლში. ანუ ეს თვითონ ვირუსის ანალიზი არ ყოფილა.

ამის შემდეგ თურმე უნდა გაირკვეს, ჩემმა იმუნიტეტმა ხომ არ მოახერხა და განდევნა ეს ვირუსი, ანუ ჩემით, მკურნალობის გარეშე ხომ არ გამოვჯანმრთელდი. ამის შანსი თურმე 20%-ია. რა ილბლიანია ის ხალხი, ვისაც ასეთი ყოჩალი იმუნიტეტი აქვს! თანაც თურმე ასეთ ადამიანებს ეს სკრინინგი როცა არ უნდა ჩაუტარო, მაინც დადებითი იქნება, ანუ აღმოჩნდება ანტისხეულები, მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ ავად არიან C ჰეპატიტით. ექიმმა მკითხა, ჩუტყვავილა ხომ არ გადაგიტანია ბავშვობაშიო. კი-მეთქი, ვუთხარი, ხოდა, ჩუტყვავილას ანტისხეულებიც გექნება სისხლშიო.

მოკლედ, მგონი გავიგე ამ ეტაპზე, მაგრამ თქვენ გაგაგებინეთ თუ ვერა, ეგ აღარ ვიცი.

ახლა გზაგასაყარზე ვყოფილვარ. თუ გამიმართლა, დღევანდელი ანალიზი უარყოფითი გამოვა და მკურნალობაც არ დამჭირდება. თუმცა ეს პირველადი ანალიზი სულ დადებითი მექნება თურმე, თუმცა რას დავეძებ...

ვინიდან ამიღეს სისხლი და წინ ნერვიულობის 5 დღე მაქვს, სანამ პასუხს მეტყვიან...

20 თებერვალი

ამჯერად ვიზიტის გადადების გარეშე გამოვცხადდი კლინიკაში. ექიმი სანამ შემოვიდოდა, კინალამ გული წამივიდა მოლოდინით, რა იქნება, ახლა მაინც მიტხრან, თავისუფალი ხარ ჩვენგან, კარგად არის საქმეო...

ასე არ მოხდა. ჩემი ვირუსი მრავლდება და მკურნალობა მჭირდება. იმაზე ნაკლებად განვიცადე, ვიდრე მეგონა. ექიმმა გამიმარტივა საქმე და ისევ ისე გულდასმით და გასაგებად ამიხსნა, შემდეგში რა მელოდა.

ჩემი ვირუსის რაოდენობა დაუთვლიათ და რომ დავხედე, გულზე შემომეყარა, იმდენი ნულეები ეწერა. მილიონერი ვყოფილვარ-მეთქი, უკბილოდ ვცადე ხუმრობა. ექიმი მიხვდა, ნულეებმა რომ შემაშინა და ამ ციფრს ყურადღებას ნუ მიაქცევთო, დამამშვიდა. ვირუსის რაოდენობა თურმე არ არის კავშირში იმასთან, რამდენად ცუდია ჯანმრთელობის მდგომარეობა.

ახლა თურმე უნდა გაირკვეს, ამ ჩემმა ვირუსმა რისი გაფუჭება მოასწრო, რამდენად დამიზიანა ღვიძლი, საერთოდ, როგორია ჩემი ჯანმრთელობის მდგომარეობა.

გარდა ამისა, ამ დასაწვავ ვირუსს კიდევ რალაც ჯიშები ჰქონია და გენოტიპებს ეძახიან. დღევანდელი ანალიზით ამასაც გაიგებენ. კიდევ რალაც ანალიზებია ჩემი ჯანმრთელობის შესამოწმებლად. მოკლედ, ნელ-ნელა საინტერესოც კი ხდება ეს ყველაფერი.

26 თებერვალი

დამირეკეს და მიტხრეს, კლინიკაში უნდა მოხვიდეთ და რალაც ფიბროსკანი უნდა გაიკეთოთ. ჯერ შევიცხადე, შემდეგ გამახსენდა, რომ ექიმმა გამაფრთხილა, შეიძლება ერთი დამატებითი გამოკვლევა დაგვჭირდეს და ფიბროსკანი ჰქვიაო. ბედს დავმორჩილდი და მივედი ფიბროსკანის გასაკეთებლად, რომლითაც დადგინდა, რომ ჩემი ღვიძლის დაზიანება არ არის მაღალი. რალაც პოზიტიური ამბავი მაინც გავიგე მთელს ამ დავიდარაბაში.

ექიმთან შევედი და ჩემი ანალიზების პასუხები დამახვედრა. ცალ-ცალკე გავიარეთ ყველა პასუხი. ზოგი რამე გავიგე, ზოგი მთლად კარგად ვერა. გავიგე, რომ მესამე გენოტიპი მაქვს და ორი წამალი უნდა დამინიშნონ სამი თვე. გავიგე ასევე, რომ უნდა გამიკეთონ აცრა, რომ B ჰეპატიტი არ დამემართოს. მე გავაპროტესტე, ბავშვობაში ყველაფერზე ვარ აცრილი-მეთქი. ექიმმა ამიხსნა, რომ თურმე ჩემს ბავშვობაში ამ აცრას მასიურად არ აკეთებდნენ საქართველოში.

როგორც ჩემს თავს ვატყობ, ბევრად უფრო დამშვიდებული ვარ. ზოგადად, გარკვეულობა სიმშვიდეს მანიჭებს. ახლა მკაფიოდ მაქვს ჩამოყალიბებული ჩემი სიტუაცია, კერძოდ, ვიცი, რომ ღვიძლი არ მაქვს შავ დღეში, სამი თვის განმავლობაში უნდა დავლიო რალაც წამლები და 95%-ზე მეტი შანსი მაქვს, რომ სრულად განვიკურნო. მოკლედ, არც თუ ისე ცუდად არის საქმე.

ჩემი ანალიზების პასუხები და სამედიცინო დასკვა (ფორმა 100-ს რომ ეძახიან) გამომატანეს, რომ ჩავაბარო ჯანდაცვის სამინისტროში და ჩემთვის გამოიყოს შესაბამისი წამლები.

27 თებერვალი

დოკუმენტების ჩაბარებას დღეს თავი ვერ მოვაბი და მაგიდაზე მიდევს. დედაჩემთან მისი მეგობარია მოსული და რა თქმა უნდა, დღის თემა მე და ჩემი C ჰეპატიტი ვართ. ვერ ვიტან, ამაზე რომ მსჯელობენ და ავკრძალე კიდევ, მაგრამ არ მემორჩილებიან ოჯახში. მოკლედ, როგორც ჩვენს ქვეყანაში არაერთხელ ხდება, დედაჩემის მეგობარმა სრულიად კომპეტენტური სახით დეტალურად გამოიკითხა ჩემი ანალიზების პასუხები და დანიშნულება. არადა, მედიცინასთან საერთო არაფერი აქვს. უიო, შეჰკვივლა, ეს წამლები არ გაიკაროო. მიუხედავად იმისა, რომ ვიცოდი, მის შეკვივლებას რეალობასთან საერთო არაფერი ექნებოდა, გულმა მაინც რეჩხი მიყო და ინტერესით შევაჩერდი იმის მოლოდინში, რას იტყოდა. დედაჩემი უკვე მოსასულიერებელი იყო თავისი კომპეტენტური დაქალის ვერდიქტის მოლოდინში.

ჩვენი ოჯახის მეგობარმა მოხსნა გუდას პირი და შემდეგი ამბები მოგვახსენა სრულიად დაბეჯითებით (რა თქმა უნდა ეს მოკლე შინაარსია, თორემ თვითონ ამ ყველაფრის მხატვრულად გადმოცემას მთელი საათი მოანდომა): ეს არის ექსპერიმენტული წამლები, ქართველებს გამოსაცდელ ვირთხებად გვიყენებს ამერიკა, ეს წამლები იწვევს დეპრესიას, ჯანმრთელობას ანგრევს და ა.შ.

ძალიან მინდოდა ჩემი თავი დამერწმუნებინა, რომ ეს არ იყო ინფორმაციის სანდო წყარო, რომ ჩემი ექიმი პროფესიონალის და მაღალი კომპეტენციის მქონე სპეციალისტის შთაბეჭდილებას ახდენდა და მისთვის უნდა დამეფერებინა და არა დედაჩემის ჭორიკანა მეგობრისთვის, მაგრამ მეც ადამიანი ვარ და რაციონალურმა აზროვნებამ მილალატა.

მოკლედ, საოჯახო კონსილიუმის გადაწყვეტილებას დავემორჩილე და ეს ჩემი გამზადებული დოკუმენტები არ ჩავაბარე სამინისტროში, სანამ ჭეშმარიტება ბოლომდე არ გაირკვეოდა. ოღონდ ჯერ კარგად წარმოდგენილი არ მაქვს, როგორ უნდა გაირკვეს.

28 თებერვალი

როგორც ადრე ვწერდი, ინტერნეტმა სულ ამიბნია თავგება, ახლობლებში და მეგობრებში გაკითხვამაც დაგვაბნია. მათ შორის ორი ძირითადი ჯგუფი გამოვყავი: ერთი, რომლის წევრები ან მათი ნაცნობები ძალიან კმაყოფილები იყვნენ ამ პროგრამით, ანუ განიკურნენ და მედიკამენტურ შშვენვირად აიტანეს და მეორე, რომელიც ჩემსავით სრულიად უსაფუძვლოდ და ჭორებს აყოლილი არ იტარებს მკურნალობას.

25 აპრილი

ამ ჭოჭმანში ორიოდე თვეც გასულა და მე ვფიქრობ, ეს სრულიად უაზრო ორი თვე იყო. იმედი მაქვს, სხვებიც არ გაიმეორებენ ჩემს შეცდომას. რეალურად ამ ორმა თვემ ჩემს ფიქრებს მეტი გარკვეულობა სრულებით არ შესძინა, ხოლო მე ძილი და მოსვენება დამირღვია ერთი და იგივეს ფიქრში.

ბოლოს ისეთი ამბავი გავიგე, რომელმაც საბოლოოდ გადამაწყვეტინა კლინიკაში მისვლა. მამაჩემის მეგობარი ღვიძლის ციროზით გარდაიცვალა. C ჰეპატიტი ჰქონია. უკვე 15 წელია, რაც დიაგნოზი სცოდნია. ადრე უთქვამთ, ინტერფერონით იმკურნალო და უარი უთქვამს, მაგ წამალს ვერ გავიკეთებო. თანაც ეტყობა ეძვირა, თურმე 10,000 დოლარამდე უჯდებოდა მთელი კურსი. შემდეგ ამ ახალი პროგრამით მკურნალობაზეც ყოფილა მსჯელობა და გაჯიუტებულა, არაფერი მაწუხებს და აუტკივარი თავი რატომ ავიტკივო... როცა შეაწუხა, უკვე გვიანი იყო, ისე სწრაფად წავიდა ყველაფერი... პირიდან სისხლდენა დაწყებია (ღვიძლის ციროზმა იცის თურმე). ცოლი თავს იკლავს, ეს რადამემართა, როგორ არ დავაძალე გამოკვლევაო. ექიმს ადრე გაუფრთხილებია, გასტროსკოპია უნდა გაიკეთო (ზონდის გადაყლაპვას რომ ეძახიან), რომ ვნახოთ, სისხლდენის რისკი ხომ არ გაქვსო. აუტეხია ერთი ამბავი, მე მაგ საშინელებას არ გავიკეთებო. სამწუხაროდ, შედეგმაც არ დააყოვნა.

რეანიმაციაში მოხვდა, ცოტა ხნით გამოვიდა მდგომარეობიდან, მაგრამ თანდათან უკან-უკან წავიდა მისი საქმე... ბოლოს უკვე მესხიერებაც ებინდებოდა, ახლობლებს ვერ ცნობდა. ამ ციროზს სცოდნია ბოლოსკენ ასე, ენცეფალოპათია არისო, ექიმებს უთქვამთ.

ძალიან ტრაგიკულია ეს ყველაფერი. ათასი კომპარი წარმოვიდგინე.

მაინც რა უცნაურია ადამიანის ბუნება. მედია, ექიმები, ყველა ერთხმად გიმტკიცებს, რომ C ჰეპატიტს სიმპტომები არა აქვს, რომ წამალი, რომელიც 80,000

დოლარი ღირს (ამ ციფრის წარმოთქმისაც კი მეშინია), უფასოა, რომ უამრავ დაწესებულებაში შეგიძლია მიხვიდე და გამოკვლევა ჩაიტარო. იმის მაგიერ, რომ ეს ყველაფერი მიიღო, როგორც საუკეთესო შანსი შენი ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად, იწყებ არასწორ ადგილებზე გაკითხვა-გამოკითხვას, ხვალისთვის გადადებას იმის, რისი გაკეთებაც დღეს შეგიძლია; უარის თქმას იმაზე, რაც სინამდვილეში შენს სასიკეთოდ კეთდება.

გადის წლები და როცა უკვე ძალა გეცლება, ცუდად ხარ, სახეზე ფერი არ გადევს და ხვდები, რომ უკან-უკან მიდის შენი საქმე, მიდხარ იმ ექიმთან, რომელმაც წლების წინ გითხრა, უნდა იმკურნალოო და შენ არ დაუჯერე. ახლა კი შეყურებ უმწეო თვალებით და შველას სთხოვ. ექიმს, რა თქმა უნდა, მორალური და იურიდიული უფლება არა აქვს გითხრას ის, რასაც აუცილებლად გაივლებს გულში, აქამდე სად იყავი შე დალოცვილოო... მერე ცდილობს, დაგეხმაროს, იწყებს მკურნალობას და თვითონაც და შენც სკეპტიციზმ-ნარევი იმედით ელოდებით შედეგს, რომელიც სხვადასხვანაირი შეიძლება დადგეს... არადა, ცოტა ხნის წინ, ეს ყველაფერი ბევრად უფრო ადვილი იქნებოდა... ექვ, დროს ვერ დააბრუნებ.

15 ივნისი

მამაჩემის მეგობრის სიკვდილმა მეც და ჩემს ოჯახსაც ისევ მწვავედ გაახსენა ჩემი C ჰეპატიტის თემა. ჩვენი ღრმა რწმენა იმის შესახებ, რომ მკურნალობა არ უნდა დამეწყო, რადგან 'წამლები ჯანმრთელობას ანგრევს, ფსიქიკაზე მოქმედებს' და მსგავსი აბდაუბდა, ცოტა შეირყა და ისევ დავიწყეთ ფიქრი იმაზე, ხომ არ ჯობია მკურნალობის დაწყება.

ოჯახში ერთი იდეა გაჩნდა: ჩემი დის მეგობარი გერმანიაში მუშაობს ექიმად. თუ უცხოეთში მუშაობს, რა თქმა უნდა, უფრო სანდოდ და კვალიფიციურად გვეჩვენება (თუნდაც საერთოდ არ იყოს შესაბამისი სფეროს სპეციალისტი და ანესთეზიოლოგად მუშაობდეს), ვიდრე ძალიან მდიდარი ბიოგრაფიული მონაცემების, იგივე უცხოეთში მიღებული განათლების მქონე ქართველი ექიმი. თუმცა ესეც გასაგებია, ზოგჯერ ისეთ უცნაურობებს გაიგებ აქაურ ჯანდაცვის სერვისებზე. ძალიან სამწუხაროა, რომ ჩვენთან პაციენტს და მის ახლობლებს თავიანთი ძალებით უწევთ დიაგნოზის და დანიშნული მედიკამენტების კონტროლი და ბრმად ვერ ენდობიან ექიმებს. რას იზამ, ეს არის ჩვენი რეალობა და ამის ობიექტური საფუძველი პაციენტებს აქვთ.

მოკლედ, გადავწყვიტეთ, მისთვის გვეკითხა რჩევა C ჰეპატიტის მკურნალობასთან დაკავშირებით. გაუფგავნეთ ჩემი გამოკვლევების პასუხები და დანიშნულება. მანაც იქ ვილაც თავის კოლეგა გასტროენტეროლოგს აჩვენა და გვამცნო, რომ წამლები უნდა მივიღო, უსაფრთხოა და განვიკურნები. იმ გერმანელ გასტროენტეროლოგს გავკვირვებია, ეგ წამლები ძალიან ძვირია და საქართველოში როგორ მკურნალობენო.

ესეც ასე. საერთაშორისო დონეზე გამართული სჯაბაასის შემდეგ ჩემი დოკუმენტები ჩავაბარე ჯანდაცვის სამინისტროს, რომ წამალი გამოყონ ჩემთვის და დავიწყო მკურნალობა.

დედაჩემმა რომ გაიგო, შეიძლება ერთი თვე დაავიანდეს მკურნალობის დაწყებასო, საშინლად აღშფოთდა (ვითომ მანამდე ჩვენ თვითონ არ დავკარგეთ ამდენი დრო) და დაიწყო მცდელობა სამინისტროში ნაცნობების მოძებნის და პროცესების დაჩქარების მიმართულებით.

5 ივლისი

კლინიკაში ამიხსნეს, რომ ერთი პაციენტის გამო სამინისტროს კომისია ცალკე არ ივრება, არავითარი დამატებითი მცდელობა და ნაცნობების ჩართვა არ არის საჭირო, როგორც კი კომისია შეიკრიბება, ყველა შესული განაცხადის განხილვა მოხდება.

ჩვენ, რა თქმა უნდა არ დავიჯერეთ და შევეუდეით მცდელობებს. როგორც ჩვენთან ხდება, ვილაცხები შეგვიპირდნენ, ვილაცხებმა მოგვატყუეს კომისია გაფრთხილებულია და დააჩქარებენო. ამასობაში დაგვირეკეს კიდევაც, თქვენი მედიკამენტი კლინიკაშია და მოზრდნით მკურნალობის დასაწყებადო.

უნდა გამოვტყუდე, ბევრჯერ მქონია აღშფოთების მომენტები ჩვენს საავადმყოფოებში სხვადასხვა საკითხთან დაკავშირებით, მაგრამ ამ პროგრამის ფარგლებში ყველა სერვისი კლინიკიდან დაწყებული სამინისტროთი დამთავრებული ძალიან ოპერატიული და ეფექტური მომეჩვენა. ნამდვილად არ ველოდი.

21 ივლისი

დღეს დიდი დღეა, მკურნალობას ვიწყებ. ჩემი ვიზიტი 12 საათზეა და მე ექვსზე გამეღვიძა, ველარ ვისვენებ.

გამაფრთხილეს, რომ დღეს იქვე, კლინიკაში უნდა დავლიო პირველი ტაბლეტი. გული მისკდება, ცუდად რომ გავხდებო? თავბრუ რომ დამეხვეს? გული რომ წამივიდეს? რომ მალეზინოს?...სამსახურში ალბათ ველარ მივალ, საერთოდაც, შევძლებ მუშაობას? უი, მაგაზე აქამდე არ მიფიქრია; რა მეშველება, სამი თვით შევბუღებას ვინ მომცემს?..

მინდა, ექიმს დავურეკო და ვკითხო ეს ყველაფერი, მაგრამ რომ მახსენდება, რამდენი პაციენტი ჰყავს, მერიდება. ვითმინე, ვითმინე და დავურეკე. ჯერ არ მიპასუხა, მაგრამ არ მოვეწვი და რეკვა გავაგრძელე. ბოლოს მიპასუხა, მაგრამ კითხვების დასმა რომ დავიწყე, მკითხა, ვიზიტი როდის გაქვითო და რომ გაიგო, დღეს, რამდენიმე საათში ვიყავი კლინიკაში დაბარებული, ცოტა გაღიზიანებული ტონით მიპასუხა, დღევანდელ ვიზიტზე ყველა ამ საკითხს გავივლითო. ძალიან გავბრაზდი, ენა გაუცვდება, კიდევ ერთხელ რომ გამიმეოროს? მერე ობიექტურობამ მძლია და მივხვდი, რა დღეში უნდა იყოს ეს ადამიანი, თუ ყველა ჩემსავით მოითხოვს მისგან ჯერ ტელეფონით ჩაუტაროს ახსნა-განმარტება და მერე იგივე პირადად გაუმეოროს.

კლინიკაში ვარ. წამლის მისაღებად რომელიღაც ოთახში უნდა შევიდე, თუმცა დაკავებულია, სხვა პაციენტი იქ. მოუთმენლობა მიტანს. რეგისტრატორს ცოტა უკმენად მივმართე, ახლა ხომ მე ვარ ჩაწერილი-მეთქი. არც იმას გადმოსვლია პირიდან თავლი, ცოტა მოითმინეთო, შემომიღრინა.

ბოლოს შევედი ოთახში, სადაც მაშინვე შევნიშნე, რომ კამერა ეკიდა და იქ მყოფ თეთრხალათიან ქალს

ვკითხე, ეს აქ რისთვის არის-მეთქი. როგორც ამიხსნეს, მედიკამენტის ღირებულებიდან გამომდინარე, უსაფრთხოების ზომები უკიდურესად მკაცრად არის დაცული, რომ არ მოხდეს პრეპარატის გაყიდვა, მაგალითად, უცხო ქვეყნის მოქალაქეებზე.

ჩემს თვალწინ გახსნეს ჯადოსნური თეთრი ფლაკონი, რომელშიც დევს წამალი, რომლის თითო ტაბლეტი თურმე უფრო ძვირი ღირს, ვიდრე თავისივე წონა ოქრო. ეს ამასწინათ სადაც წავიკითხე და ძალიან დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ჩემზე.

ჩემს თვალწინ დათვალეს და ერთი ტაბლეტი იქვე დამალევიანეს. რა უცნაურია, ჩვენი გონება როგორ გემართვას, ჯერ მგონი ტაბლეტი საყლაპავს მიუყვებოდა დინჯად, კუჭშიც კი არ იყო ჩასული და მე უკვე მეჩვენებოდა, რომ თავბრუ მეხვევა და სადაცაა გული უნდა წამივიდეს. იმ ქალბატონს, წამალი რომ მომცა, სასაცილოდაც არ ეყო ჩემი ეს მდგომარეობა და საქმიანად გააგრძელა საორგანიზაციო ამბებზე ლაპარაკი. გამაცნო გრაფიკი, როდის უნდა მოვიდე ხოლმე ვიზიტებზე, როცა წამლების მარაგებს შემეცხებენ, ანალიზებს გამიკეთებენ და ექიმს შემახვედრებენ.

გარდა ამ ჯადოსნური ფლაკონისა, კიდევ მომცეს რომელიღაც წამლის, რიბავირინი რომ ჰქვია, უამრავი ტაბლეტი, რომელიც უნდა მივიღო. გულს მიხეთქავს მათი შეხედვაც კი. ეს ზუსტად ის ტაბლეტებია, რომლებზეც განსაკუთრებით ბევრი მითქმა-მოთქმაა - „დეპრესიას იწვევს“, „ადამიანები ცუდად ხდებიან“, „ორგანიზმს ანგრევს“ და სხვ.

ექიმთან ვიზიტზე მინდოდა დამესვა ყველა კითხვა, რაც თავში მიტრიალებდა, მაგრამ ძალიან დავიბენი და უმრავლესობა ვერ გავიხსენე. ექიმს ვუთხარი, რომ წამლის მიღებისთანავე ცუდად ვიგრძენი თავი და რა თქმა უნდა მითხრა, რომ ეს ფსიქოლოგიური იყო და წამლის გვერდით მოვლენასთან საერთო არაფერი ჰქონდა.

მერე რიბავირინზე ვკითხე, მართლა ასე დამემართებოდა თუ არა. ამიხსნა, რომ დეპრესიას ზოგიერთ შემთხვევაში ინტერფერონი იწვევდა და ამიტომ C ჰეპატიტის ნებისმიერ მკურნალობასთან ასოცირდებაო. დამამშვიდა, არაფერი საშიში არ მოხდება წამლის მიღების დროსო, ანალიზებს გავიკეთებთ ხოლმე და თუ რამე პრობლემა იქნება, შესაბამისად ვიმოქმედებთო და რა ვიცი, კიდევ ბევრი დამამშვიდებელი რამე მითხრა.

მოკლედ, ცოტა დამშვიდებული წამოვედი. სალამოს რიბავირინის დაღვევის დროც მოვიდა და ვგრძნობდი, ხელი როგორ მიკანკალებდა, წყალს რომ ვაყოლებდი. თითქოს დალაგებული ფსიქიკა მაქვს, ზედმეტად ემოციურიც არ ვარ, თავი თანამედროვე, განათლებულ ადამიანად მიმაჩნია და რა უბედურებაა, ვილაც ქუჩაში გამვლელებს რატომ ვუჯერებ, რა მანერვიულებს? ჩემს თავზე ვბრაზდები, მაგრამ ემოციებს ვერ ვთოკავ.

ესხედვართ მთელი ოჯახი და ველოდებით, რა მოხდება. შუალამეც მოვიდა და არაფერი არ მომხდარა. გვერდიდან რომ ვინმეს შეეხედა, ძალიან სასაცილოები ვიყავით.

ცოცხალი ვარ, კარგად ვარ, ვიძინებო.

22 ივლისი

ცოცხალმა და საღ-სალამათმა გავიღვიძე, თავზე დედაჩემი მედგა და დამყურებდა.

წამლის დღევანდელი დოზები უფრო მშვიდად მივიღე და ისევ არაფერი დამმართნია.

სალამოს დედაჩემის ჭორიკანა დაქალის ვიზიტი გვექონდა მკურნალობის მონიტორინგისთვის. „მანც აძლევთ ბავშვს ამ ქიმიას ხომ?“, გაუწყრა დედაჩემს უკიდურესად უკმაყოფილო ტონით, რომ მისმა შეგონებებმა არ გაჭრა და „ბავშვმა“, ანუ 24 წლის ქალმა ამ საშინელი წამლების სმა დაიწყო. თითქოს დადარაჯებული იყო, რომ თავი შეუძლოდ მეგრძნო და მერე ნიშანი მოეგო, ხომ გაფრთხილებდითო. მოკლედ, უკმაყოფილომ დაგვტოვა.

ექიმმა გამაფრთხილა, ბევრი წყალი უნდა დალიოო და მეც დღეს მთელი დღეა ვიჭყიპები წყლის სმით.

დღევანდელი დღეც ისე დაღამდა, არაფერი დამმართნია. დედაჩემი იასაულივით მადგას თავზე და გარეთ არ მიშვებს მგონი დღეს დარწმუნდა, რომ ეს წამლები საერთოდ არაფერს მიშავებს და ხვალ ჩემი შინაპატიმრობა დასრულდება.

30 ივლისი

ერთი კვირა გავიდა და თავს შესანიშნავად ვგრძნობ. თუ არ ჩავთვლით იმას, რომ იშვიათად თავი მტკიცა, თუმცა ადრეც მტკიოდა ზოგჯერ, მაგრამ ახლა განსაკუთრებით ვამახვილებ ყურადღებას და ცხადია, წამალს ვუკავშირებ. ერთადერთი ის მტანჯავს, წყლის სმა რომ მაქვს მისჯილი, თუმცა ამასაც ვერვცი ნელ-ნელა.

ამ საკითხის გარშემო მუდმივად ვეცნობი ინტერნეტში რაც ჭაჭანებს. ძალიან გავნათლდი.

15 სექტემბერი

კარგა ხანია ჩემს დღიურს არ მივჯდომივარ. პრინციპში ჩემი მკურნალობის პროცესში განსაკუთრებული არაფერი ხდება. პერიოდულად (ორ კვირაში ერთხელ) ვცხადდები კლინიკაში. მგონი მივეჩვიე კიდევაც იქაურობას. ზოგჯერ ანალიზებსაც მიკეთებენ. მკურნალობის პროცესი ნორმალურად მიმდინარეობს. ექიმი ამბობს, მკურნალობა ამ ეტაპზე შედეგიანიაო. ერთ თვეში ვირუსი უკვე ნული მქონდა. ძალიან კარგი შეგრძნებაა, არც მაშინ მიგრძენია მისი არსებობა ჩემს ორგანიზმში, როცა მილიონები მქონდა, მაგრამ მაინც ისეთი განცდა გამიჩნდა, თითქოს რალაცისგან განვთავისუფლდი.

მიუხედავად იმისა, რომ ექიმისგან ეს უკვე მოსმენილი მქონდა, როგორც ტიპიურ პაციენტს ჩვევია, მაინც ვკითხე:

„რადგან ვირუსი ნული მაქვს, რატომ არ მიწყვეტთ მკურნალობას?“

მივიღე პასუხი, რომელიც ისედაც ვიცოდი:

„ახლა რომ შეწყდეს თქვენი მკურნალობა, ვირუსი ისევ დაიწყებს გამრავლებას. მკურნალობა აუცილებლად უნდა მივიყვანოთ ბოლომდე, რომ ვირუსი სრულად აღმოიფხვრას თქვენი ორგანიზმიდან“.

რას ვიზამ, კიდევ ერთი უსუსური გაფართხალების შემდეგ მორჩილად გავავრძელებ მკურნალობა.

13 თქტომბერი

დღეს ძალიან კარგ განწყობზე გამეღვიძა. ჩემი მკურნალობის ბოლო დღეა. დღეს კლინიკაში მივდივარ, რომ ეს ჩემი წამლის ბოლო ცარიელი ბოთლი ჩავაბარო (ასეთი წესი აქვს ამ პროგრამას - წამლის ყველა დაცლილ ბოთლს კლინიკას ვაბარებ) და რაც მთავარია, ახალი ბოთლი აღარ ავიღო! რა ბედნიერებაა!

კლინიკიდან რომ გამოვედი, ზურგიდან თითქოს უზარმაზარი ტვირთი მქონდა მოცილებული, მაგრამ ჯერ ბოლომდე ბედნიერი ვერ ვიქნები. სამი თვის შემდეგ საბოლოო ანალიზი უნდა გამიკეთონ და შემდეგ გაირკვევა, ბოლომდე განვიკურნე თუ არა. ალბათ ეს სამთვიანი ლოდინი საშინელი იქნება...

07 იანვარი

მაღე ჩემი საბოლოო ანალიზის დღე დადგება და ვხვდები, რაც უფრო მეტად ახლოვდება ეს დღე, მით მეტად მაქვს დაჭიმული ნერვები.

დღეს შობაა და ალბათ ერთადერთი დღე ამ ბოლო პერიოდის განმავლობაში, C ჰეპატიტი რომ არ მანალვლებს. როგორ ყოველთვის, საოცრად ამაღლებული და ოპტიმიზმით სავსე განწყობა მაქვს.

20 იანვარი

კლინიკაში გამოვეცხადდი. სისხლი ჩავაბარე. ექიმს ვკითხე ის, რაც ისედაც ვიცოდი: „ახლა რომ ვირუსი აღმომაჩნდეს, როგორ უნდა მოვიქცე?“

„თავიდან გიმკურნალებთ სხვა პრეპარატებით, მაგრამ მშვიდად იყავით, არ დაგჭირდებათ“, მიპასუხა ექიმმა. მეც დავმშვიდდი.

25 იანვარი

„გილოცავთ, ვირუსი არ აღმოგაჩნდათ“, ინდიფერენტულად მამცნეს რეგისტრატურაში.

„ხალხო, ამაზე უკეთესი კიდევ რა გითქვამთ ცხოვრებაში, ასე მშვიდად რომ წარმოთქვამთ?!“, მინდოდა მეყვირა სიხარულისგან გულისწასვლამდე მისულს, მაგრამ არ მიყვირია.

ექიმს შევუარე. მანაც მომილოცა, რამდენიმე რჩევა-დარიგება მომცა და დამემშვიდობა.

გასრულდა ეს ამბავი. არ მჯერა, თითქოს ბურუსში ვარ. რა უცნაური შეგრძნებაა, როცა იცი, რომ რალაც ბოროტი ვირუსი, რომელიც ჩემს ორგანიზმში უნებართვოდ ბინადრობდა, გავაძევე და ახლა სრულიად ჯანმრთელმა შემიძლია განვაგრძო ცხოვრება!

სიხარულის, მაღლიერების და ოპტიმიზმის გრძნობათა ნაზავს რა ქვია, ხომ არ იცით? აი, ეგ ნაზავი გრძნობა მაქვს დაუფლებული.

დასასრული.